

ДОРОЖНЯ КАРТА СТРАХУВАННЯ
площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур
на період перезимівлі

1. **Обрання страхової компанії**
2. **Подання заяви на страхування**
 - а) інформація про підприємство
 - б) інформація про наявність договорів
 - в) інформація про виробничі витрати
 - г) інформація про озиму культуру
 - д) інформація про об'єкт страхування
3. **Складання переліку застрахованих площ**
4. **Складання акту огляду посівів**
5. **Укладання договору страхування**
 1. Загальні відомості
 2. Предмет договору
 3. Страхові випадки
 4. Умови здійснення страхової виплати
 5. Права і обов'язки сторін
 6. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору
 7. Інші умови
 8. Реквізити та підписи сторін
 9. Додатки
6. **Отримання компенсації за страховий платіж**
 - а) Хто може отримати
 - б) Розмір компенсації
 - в) Процедура отримання дотації
7. **Дії під час чинності договору страхування – до настання страхового випадку**
8. **Дії під час настання страхового випадку**
 - 0) Письмове повідомлення про страховий випадок
 - 1) Подання заяви на виплату відшкодування у разі настання страхового випадку
 - 2) Оформлення акту весняного огляду посівів
 - 3) Складання страхового акту
9. **Отримання страхового відшкодування**
10. **Загальний коментар**

1. Обрання страхової компанії

Для роботи у сфері страхування з державною підтримкою страхова компанія має отримати ліцензію, яка свідчить про те, що діяльність компанії відповідає вимогам закону "Про страхування" ([стаття 38](#)) та додатковим вимогам, встановленим НБУ ([постанова НБУ №108 від 20.10.2021](#)).

Мінагрополітики має надавати перелік страховиків, які мають право на страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою ([стаття 26](#) закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»).

Увага! Станом на січень 2022 року така інформація відсутня. В наступному її варто чекати на сайті міністерства [тут](#).

Страхова компанія має подавати до Мінагрополітики інформацію про кожен укладений, продовжений або припинений договір страхування, кожен випадок виплати страхового відшкодування або відмови у виплаті страхового відшкодування ([п.6 статті 4](#) закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»). В свою чергу, міністерство має встановити форми такого інформування ([стаття 26](#) закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»).

Увага! Закон не зобов'язує Мінагрополітики публікувати таку інформацію.

Станом на січень 2022 року відповідний нормативний акт, як і інформація про страховиків відсутні.

Увага! Інформація про страхові компанії, які мають ліцензію на традиційне страхування сільгосппродукції, на сайті НБУ як регулятора такої діяльності також відсутня.

При обранні страхової компанії варто керуватися:

- а) офіційною інформацією на сайті Мінагрополітики у разі її наявності
- б) інформацією з Інтернету (із третіх джерел – не інформацією самої компанії та її рекламою)

Увага! Варто обрати не одну, а декілька страхових компаній і зрештою договір укласти з тією, дії та персонал якої виявляться найбільш лояльними на попередніх етапах [подання заявки](#), [складання переліку застрахованих площ](#) та [акту огляду посівів](#). В принципі ці етапи можна пройти з декількома обраними компаніями.

2. Подання заяви на страхування

Форма заяви затверджена [наказом Мінагрополітики № 385 від 25.11.2021](#).

Увага! Подання заяви на укладання цивільного або господарського договору законодавством України не передбачене. Укладанню договору може передувати або складання протоколу про наміри або укладання попереднього договору ([стаття 182](#) Господарського кодексу та [стаття 635](#) Цивільного кодексу України). Тож норми наказу номінально протирічать чинному законодавству України.

Форму заяви бажано отримати від страхової компанії із зазначенням:

- повного найменування страхової компанії
- коду ЄДРПОУ страхової компанії
- адреси страхової компанії
- телефону страхової компанії

З боку сільгосп підприємства в заяві зазначається:

а) інформація про підприємство (пункт 1)

- повне найменування підприємства
- код ЄДРПОУ підприємства
- телефон підприємства
- e-mail підприємства
- банківські реквізити підприємства

б) інформація про наявність договорів (пункти 2,3)

- наявність договору застави на заявлені на страхування площі або наміри украсти такий договір
Увага! Наміри повинні бути документованими у вигляді протоколу про наміри або попереднього договору
- заставодержатель, дати укладання, номери для договорів застави, кредиту або форварду (у разі наявності договору застави)
- наявність інших договорів страхування на заявлені культури

у разі наявності договору застави для зручності варто скористатися наступним чек листом:

	Параметри	Інфо
1. Договір застави		
	Заставодержатель	
	Дата укладання	
	Номер договору	
2. Кредитний договір		
	Кредитор	
	Дата укладання	
	Номер договору	
3. Форвардний договір		
	Контрагент	
	Дата укладання	
	Номер договору	
4. Договір страхування (попередній, додатковий тощо)		
	Страховик	
	Дата укладання	
	Номер договору	

в) інформація про виробничі витрати (пункт 5)

Розмір виробничих витрат від підготовки ґрунту під посів до відновлення весняної вегетації визначається у гривнях на 1 га і дорівнює страховій вартості. Перелік виробничих витрат є довільним, однак страхова вартість обмежена зверху у 2022 році – 7 230 грн/га, у 2023 – 7 680 грн/га, у 2024 – 8 120 грн/га ([Постанова КМУ № 1285 від 09.12.2021](#)).

Сільгоспприємство має бути зацікавленим показувати якомога більші витрати (і буде добре якщо вони перевищуватимуть граничний розмір). Однак при цьому варто пам'ятати, що страхова компанія має право на відмову у страховій виплаті, якщо буде виявлена інформація, яка ставить під сумнів заявлені цифри. Тож для власної впевненості варто скористатися наступним чек-листом:

№	Стадія виробництва	Вартість, грн/га	Можливі сумніви у розмірі затрат	Дії на убезпечення
1				
...				

Увага! Копії актів на списання посівного матеріалу, засобів захисту рослин та добрив подаються в обов'язковому порядку

г) інформація про озиму культуру (пункт 6)

- назва озимої культури
Увага! Станом на січень 2022 року нормативна база сформована лише для озимої пшениці
- загальний розмір площі під культурою
- інформація по полям (подається у вигляді таблиці, наведеної у формі заяви)
Увага! для уникнення проблем варто формувати поля на карті-схемі таким чином, щоб на них вирощувалася лише одна культура:
 - карта-схема поля і номерами полів
Увага! додається в обов'язковому порядку
 - розмір кожного поля
 - повна адреса його розташування
 - попередня культура для поля
 - назва сорту чи гібрида
 - дата закінчення сівби
- інформація про посівний матеріал
 - власне чи придбане
 - рік виробництва насіння

Сільгоспвиробникам варто вказувати більш сприятливу для нього інформацію (насіння придбане у надійного виробника, строк його використання оптимальний тощо). Однак варто також подбати про наявність інформації на підтвердження або принаймні відсутність інформації, яка свідчить про протилежне.

- інформація щодо протруєння посівного матеріалу

Увага! Тут потрібно вказати препарат. Однак з огляду на довільну форму надання інформації варто також зазначити дані про препарат, які підвищують довіру до результатів його застосування. Бажано також щоб ці дані були підтверджені (від висновків експертів до посилання на інформацію з Інтернету)

д) інформація про об'єкт страхування (пункт 7)

- наявність документів, що підтверджують право використовувати земельні ділянки

Сільгоспвиробникам варто мати таблицю договорів по полях:

Поле 1 (згідно карти-схеми)					
	Номер та дата договору	Дані про реєстрацію договору (їх можна знайти тут)	Площа пая	Орендодавець	Строк закінчення договору
...					
Поле N (згідно карти-схеми)					

- наявність даних про сорт озимої культури у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні

Сільгоспвиробникам варто знайти дані про реєстрацію відповідного сорту [тут](#).

Сертифікати на насіння або посвідчення про кондиційність озимих культур **надаються в обов'язковому порядку**.

- наявність досвіду трьох і більше років по вирощуванню даних озимих культур

Сільгоспвиробникам варто подбати про документальне підтвердження такого факту

- наявність попередження українського Гідрометцентру про стихійні гідрометеорологічні явища на території страхування на дату подання заяви та на період вегетації

Сільгоспвиробникам варто документально показати як вони отримують інформацію (договір на бюлетень, сторінка сайту Гідрометцентру тощо). До формування джерел такої інформації варто підійти системно, оскільки це може вплинути на отримання страхового відшкодування. Найкращий спосіб тут укласти договір з Гідрометцентром на потрібні підприємству послуги (інформація про послуги [тут](#))

- наявність обставин, які мають суттєве значення для визначення ймовірності настання страхового випадку та розміру можливих збитків

Тут можна навести інформацію про невисокий ризик настання надзвичайних обставин

- наявність збитку вирощування озимої культури за останні три роки

Наявність збитку варто вказувати лише у тому разі, коли про це є документальні дані, за відсутності таких даних збиток заперечувати

На основі наданої сільгоспвиробником отриманої страхова компанія приймає рішення про укладання договору і розраховує страховий платіж. Оскільки надання невірної інформації може

стати причиною відмови в страхуванні, а неправдива відповідь на зазначені вище питання – причиною відмови у виплаті страхового відшкодування, вже на етапі подання заяви на страхування варто подбати про доказові матеріали, які можна буде пред'явити у суді.

У заяві сільгоспвиробник має вказати розмір франшизи 20%, хоча цей пункт зайвий, оскільки така норма встановлена (п. IV-2 [Умов страхування](#))

Сільгоспвиробник підписує не тільки заяву, але й кожну її сторінку. Окрім того, вже на рівні заяви, підписуючи її декларативну частину, бере на себе зобов'язання:

- не приховувати жодної інформації про предмет та об'єкт договору - **окрім тієї, яку не можна документально заперечити**
- вважати заяву та наведені у ній дані невід'ємною частиною майбутнього договору страхування – це означає, що потрібно все добре продумати на етапі подання заяви, оскільки в наступному **поправки не можна вносити**
- не думати про те, що подання заяви зобов'язує страховика укласти договір – укладання договору **це окрема стадія і справа**
- визнати право страховика відмовитися виплатити страхове відшкодування у разі надання у заяві неповної або неправдивої інформації – поняття «неповна» або «неправдива» інформація потребує подальшого уточнення, з висновком страхової компанії можна не погодитися, подати до суду і **змусити страховика доводити, що він отримав неповну або неправдиву інформацію**

Як вже зазначалося, заповнення і підписання заяви не зобов'язує страхову компанію укласти договір з сільгоспвиробником.

Увага! Подбайте про те, щоб у вас залишилась якщо не другий оригінальний екземпляр, то **принаймні копія заяви на страхування** (п. 8-5 [Заяви на страхування](#))

3. Складання переліку застрахованих площ озимих

[Форма переліку](#) застрахованих площ затверджена Мінагрополітики.

У переліку застрахованих площ озимих потрібно вказати:

<i>Стовбці переліку</i>	<i>Коментар</i>
Номер поля (стовбець 1)	Згідно карти-схеми, яку підприємство складає самостійно із зазначенням геодезичної інформації (див. наступний рядок)
Кадастровий номер або GPS координати поля (стовбець 2)	Якщо поле складається з однієї визначеної у Держгеокадастрі земельної ділянки – вказується її кадастровий номер. Якщо поле складається з кількох ділянок - надаються GPS координати поля. Як визначити GPS координати поля можна дізнатися тут

<p>Озима зернова сільськогосподарська культура, сорт (назва) (стовбець 3)</p>	<p>Надається назва озимої культури Увага! станом на початок 2022 року нормативна база сформована лише для озимої пшениці Назва сорту озимої культури (обмеження на сорти озимих культур не накладаються, однак сорт культури має бути зареєстрованим у Державному реєстрі сортів рослин) Чи зазначений сорт озимої культури у Держреєстрі сортів рослин можна дізнатися тут Увага! В наступних документах вимагається зазначення коду озимої культури: пшениця 101, жито 102, ячмінь 103 Тож варто узгодити із страховою компанією зазначення такого коду і в даному документі</p>
<p>Площа поля (стовбець 4)</p>	<p>Сума площ земельних ділянок поля згідно даним Держгеокадастру</p>
<p>Страхова вартість одиниці площі (грн/га) (стовбець 5)</p>	<p>Страхова вартість – це розмір планових витрат на вирощування озимої культури – від підготовки ґрунту під посів до відновлення весняної вегетації на 1 гектар Планові витрати (виробничі витрати) обраховуються на етапі складання заяви на страхування (пункт 5 заяви) і також наводяться у таблиці переліку площ Граничний розмір страхової суми на 1 га визначено Постановою КМУ: 2022 - 7230 грн/га, 2023 - 7680 грн/га, 2024 - 8120 грн/га</p>
<p>Франшиза (стовбець 6)</p>	<p>Для озимих зернових культур (пшениця, жито, ячмінь) франшиза встановлена нормативним актом на рівні 20% (п. ІУ-2 Умов страхування)</p>
<p>Загальна страхова сума (стовбець 8)</p>	<p>Вказана страхова вартість одиниці площі множиться на площу поля (стовбець 5 на стовбець 4)</p>
<p>Страховий тариф (у відсотках) (стовбець 9)</p>	<p>Страховий тариф встановлюється для кожної області в межах від 3.2% до 7.6% Дізнатися про тариф для своєї області можна тут</p>
<p>Страховий платіж (стовбець 10)</p>	<p>Вказана загальна страхова сума множиться на страховий тариф (стовбець 8 на стовбець 9)</p>

4. Складання акту огляду посівів

Форма [Акту огляду площ посівів](#) озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі та Інструкція по його заповненню затверджена Мінагрополітики.

Представник страхової компанії здійснює огляд посівів у полі і складає акт огляду посівів безпосередньо перед укладенням договору страхування озимих культур на період перезимівлі.

Згідно пункту 2 [Істотних умов договору страхування](#) площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі акт огляду посівів складається з **15 жовтня по 20 грудня включно**.

***Увага!** Однак для того, щоб отримати компенсацію в поточному році, страховий платіж потрібно зробити у період з **15 жовтня по 9 листопада** у максимально сприятливий для стану посівів момент.*

В акті огляду зазначаються коди культур (пшениця 101, жито 102, ячмінь 103)

***Увага!** Варто звернути увагу на те, що тут коди культур нагадують, але точно не відповідають кодам УКТЗЕД (1001, жито 1002, ячмінь 1003).*

Якщо частина поля не приймається на страхування, поле ділиться на відповідні частини, і номер визначається як дріб: в чисельнику номер поля, в знаменнику через косу риску - розмір ділянки (наприклад: 4/34).

Датою посіву вважається дата закінчення посіву культур на полі.

***Увага!** Бажано мати документальне підтвердження, яке свідчить про оптимальні строки посіву*

В акті зазначається фаза розвитку озимої культури на дату огляду (сходи – 0,1, кущіння 0,2). Якщо в однію фазою охоплено більше 80% рослин, вказується код цієї фази, в іншому випадку фіксується умовний перехід з однієї фази розвитку в іншу і вказуються обидві фази через тире.

***Увага!** Оскільки точно не встановлено як визначити 80% поля і такі оцінки є приблизними, подбайте про те, щоб представник страхової компанії побачив максимально сприятливий результат.*

Процедура огляду передбачає забір 6 (шести) проб для визначення кількості рослин на 1 м².

***Увага!** Подбайте про те, щоб представник страхової компанії отримав максимальні значення.*

***Увага!** Наведена в нормативному акті таблиця не містить інформацію, про те, що число стовбців в таблиці можна збільшувати. Тож слідкуйте за тим, щоб проб дійсно було лише шість.*

В акті огляду полів не встановлені поля для позначення обмежень щодо кількості рослин на 1 м² та випадків їх засмічені карантинними об'єктами. Однак в п. (пп.УП-5-8 [Умов](#)), які дослівно переносяться у договір страхування, зазначено, що страхова компанія має право не приймати на страхування:

- рослини, ураженні хворобами і шкідниками,
- пошкоджені внаслідок несприятливих погодних умов,
- засмічені карантинними об'єктами, зазначеними у [Переліку регульованих шкідливих організмів](#)
- посіви озимих культур, які мають огріхи (незасіяні або необроблені частини поля), загущені чи зріджені на окремих ділянках

- густина стояння рослин озимих культур становить менше 250 штук/м²
- рослини озимих культур, пригнічені внаслідок нестачі або надлишку вологи чи поживних елементів (азоту, фосфору, калію)
- стан рослин не відповідає фазі розвитку

Увага! Подбайте про те, щоб представник страхової компанії не побачив на полі відповідних огріхів

У розділі "Коментарі виконавця огляду" може бути наведено опис загальної ситуації на полях, відзначено наявність бур'янів, шкідників або ознак ушкодження рослин шкідниками, надані рекомендації представника страхової компанії щодо ліквідації виявлених недоліків.

Увага! Подбайте про те, щоб всі позитивні моменти щодо стану поля були відображені в цій частині акту огляду посівів.

Якщо представник страхової компанії відмовляється приймати на страхування або залишати на страхуванні за результатами огляду навесні, він має навести відповідні причини (п.ІІІ-9 [Інструкції по заповненню Акту огляду площ посівів](#)).

Увага! Подбайте про те, щоб відповідна інформація виглядала недостатньо аргументованою, нечіткою та некомпетентною – з огляду на можливість наступного судового розгляду.

Висновок уповноваженої особи страховика зазначається лише після підписання акту обома сторонами (див. [форму акту огляду посівів](#)).

Увага! Подбайте про те, щоб відмітки про прийняття на страхування, зазначені в таблиці Розділу І, «Результат огляду» були заповнені представником страхової компанії до підписання акту.

5. Укладання договору страхування

Попри те, що основна інформація стосовно страхування надається на попередніх етапах подання заяви, складання переліку застрахованих площ та оформлення акту огляду посівів, при укладанні договору варто ще раз пересвідчитися у коректності наданої інформації. Для цього можна використовувати наступний чек-лист, в якому позначається наявність та ще раз обмірковується зміст відповідних пунктів договору:

№	Зміст договору	Коментар
1. Загальні відомості		
1	Дата та місце укладання	позов до страхової компанії подаватиметься до господарського суду за місцезнаходженням страхової компанії або її регіонального представництва місце укладання договору і місце його дії – це різні речі
2	Назва страхової компанії Код ЄДРПОУ страхової компанії № ліцензії страхової компанії на страхування с/г продукції ПІБ уповноваженої особи на підписання договору	по-батькові вказується тоді, коли воно є

3	Назва сільгоспідприємства Код ЄДРПОУ сільгоспідприємства Місцезнаходження сільгоспідприємства ПІБ уповноваженої особи сільгоспідприємства на підписання договору	по-батькові вказується тоді, коли воно є
4	Вигодонабувач	це той, хто отримає страхову виплату та буде розбиратися із страховою компанією у разі настання страхового випадку (п. II-4 УМОВ) Увага! Для виключення зволікань та непорозумінь варто зазначити максимальну кількість даних про вигодонабувача – повну назву, код ЄДРПОУ, адресу, телефон, E-mail, контакти відповідальної особи тощо
2. Предмет договору		
1	Назва застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури	це може бути лише пшениця, жито, ячмінь (п. I-2 УМОВ) у договорі потрібно зазначити сорт відповідної культури (п. I-2 УМОВ) Увага! Для озимого ріпаку та інших олійних, а також озимих бобових культур страхування з держпідтримкою не передбачене
2	Загальна площа посівів застрахованої культури	відшкодування буде виплачуватися лише при пошкодженні більше 30% площі, але якщо таке пошкодження стосується площі не менше 10 га (п. III-3 УМОВ)
3	Інформація про площу посіву: кадастровий номер або координати GPS меж поля	як визначити GPS координати поля - ТУТ
4	страхова вартість	розмір планових витрат на вирощування озимої культури – від підготовки ґрунту під посів до відновлення весняної вегетації на 1 гектар (п. I-2 УМОВ)

		<p>граничний розмір страхової суми на 1 га визначено Постановою КМУ: 2022 рік - 7230 грн/га 2023 рік - 7680 грн/га 2024 рік - 8120 грн/га</p> <p><i>Увага! Граничний розмір визначено лише для озимої пшениці, для жита та ячменю, які також є предметом страхування з держпідтримкою, станом на січень 2022 граничний розмір не встановлений</i></p>
5	розмір франшизи	<p>20% від страхової суми окремо для кожного поля страхова сума = страхова вартість x площа поля (п. ІУ-2 УМОВ)</p>
6	загальна страхова сума за договором	<p>= страхова вартість x площа посівів в межах адміністративно-територіальної одиниці (п. УІ-1 УМОВ)</p>
7	страховий тариф	<p>ставка страхового внеску з одиниці страхової суми за визначений період страхування. (стаття 10 Закону про страхування)</p> <p>страховий тариф однаковий по області (п. У-1 УМОВ)</p> <p>страховий тариф обмежується зверху (п. У-2 УМОВ)</p> <p>страховий тариф встановлено для кожної області окремо в межах від 3.2% до 7.6% від страхової суми (узнати тариф для області можна тут)</p> <p>граничні розміри для областей лежать в межах 3.2% – 7.6% від страхової суми (узнати граничний розмір тарифу для області можна тут)</p> <p><i>Увага! Страховий тариф визначено лише для озимої пшениці, для інших зернових культур тарифи не встановлені</i></p>

8	страховий платіж	<p>= (загальна страхова сума за договором) x (страховий тариф) (п. У-3 УМОВ)</p> <p>Увага! страховий платіж сплачується одноразово</p> <p>держава компенсує до 60% страхового платежу в залежності від виділеного бюджету та кількості заявок (п.4 Постанови 1342) компенсація протягом року не може перевищувати 10 тисяч розмірів мінімальної зарплати на 1 січня року (п.4 Постанови 1342, 67 000 000 у 2022)</p>
9	дата складання акту огляду площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур	<p>про складання акту огляду посівів (див. пункт 4 цієї Дорожньої карти) форму акту разом з інструкцією щодо його заповнення можна переглянути тут</p> <p>Увага! час складання акту обмежений терміном з 15 жовтня по 20 грудня включно</p>
10	строк сплати страхових платежів	<p>визначається договором і може обговорюватися із страховиком</p> <p>заяви на отримання компенсації за страховий платіж, здійснений з 1 серпня по 9 листопада подаються до 10 листопада з 10 листопада по 31 березня – до 1 квітня з 1 квітня по 31 липня - до 1 серпня (п.13 Постанови 1342)</p> <p>Увага! для оперативного отримання компенсації варто укласти договір і роботи платіж за ним у період з 15 жовтня до 9 листопада у зручний для сільгоспідприємства час</p>

Увага! У договорі страхування жодним чином не відображена компенсація страхових платежів з боку держави. Однак страхові компанії виступають операторами надання державних дотацій. Тож при укладанні договору страхування варто з'ясувати із страховою компанією (**і за можливості оформити додатком до договору страхування**) наступні речі:

- Форму згоди про надання страховою компанією до Мінагрополітики інформації, яка містить персональні дані
- Процедуру страхової компанії щодо реєстрації та зберігання документів, поданих сільгоспвиробником на отримання компенсації
- Процедуру страхової компанії щодо перевірки чи існують у сільгоспідприємства [обмеження](#), які не дозволяють отримати дотацію
- Процедуру обрахування суми, заявленої до компенсації **Увага!** Подбайте про те, щоб страхова компанія зазначила до компенсації саме 60% страхового платежу (це справа міністерства обмежувати виплати відповідно до виділеної у бюджеті суми, а не страхової компанії)

3. Страхові випадки	
1	<p>Визначення страхових випадків* (страхові ризики зазначаються відповідно до закону "Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою", передбачені в Умовах страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі)</p>
	<p>Страхові випадки зазначаються згідно пп.ІІІ-2,1,3 УМОВ</p> <p>Страховим випадком є настання однієї або декількох наступних подій**:</p> <p>(п.ІІІ-1 УМОВ)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) сильні морози, заморозки, вимерзання, льодяна кірка; 2) сильний вітер (у тому числі ураганний вітер, шквал, смерч), пилова буря, град, удар блискавки та пожежі, спричинені блискавкою; 3) сильні дощі і зливи, тривалі дощі, повінь (паводок); 4) випрівання, вимокання, випирання, випадіння; 5) сель, лавина, земельний зсув; 6) землетрус; 7) зимова посуха; 8) епіфітотія, осередок масового розмноження шкідливого організму, спалах масового розмноження шкідника рослин, вторинні хвороби рослин; 9) протиправні дії третіх осіб. <p><i>Увага! Страхування не торкається наступних подій:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) подій, не передбачених Договором: (п.ІІІ-7 УМОВ) <ul style="list-style-type: none"> - захворювань рослин, якщо їх поширення не визнане епіфітотією; - вторинних хвороб, якщо вони не спричинені ризиками, зазначеними у підпунктах 1 - 7 пункту 1 цього розділу; впливу ядерної енергії та іонізуючого випромінювання в будь-якій формі; - техногенних аварій, будь-якого забруднення або зараження навколишнього природного середовища; військових дій, маневрів або здійснення інших військових заходів; - громадянської війни, терористичного акту, народного хвилювання або страйку; - вилучення або знищення застрахованого майна за розпорядженням органів державної влади; - порушення страхувальником встановлених правил зберігання вогнебезпечних та вибухонебезпечних речовин і предметів або інших правил експлуатації, визначених для інших категорій майна;

		<p>2) навмисних дій або бездіяльності страхувальника. <i>Увага! Однак прямих норм про те, що такі умови не можуть бути передбаченими договором в законі не існує. Тож цей список можна в принципі додати по переліку страхових випадків в договорі</i></p>
--	--	--

* Визначення страхових випадків відрізняються у [Законі](#) (стаття 6.1,2) та в [Умовах](#) (п.ІІІ-2,1,3):

- [Закон](#) (стаття 6.1,2)

1. Страховим випадком є настання події, передбаченої договором страхування та цим Законом.
2. При страхуванні сільськогосподарських культур і багаторічних насаджень **до події**, зазначеної в частині першій цієї статті, належать **загибель (втрата, пошкодження)** застрахованих посівів (посадок), загибель (недобір, недоотримання) застрахованого врожаю, продуктів бджільництва, відхилення від значення показників (індексів), визначених страховиком і страхувальником у договорі страхування, інші події, передбачені договором страхування.

- [Умови](#) (п.ІІІ-2,1,3)

2. Страховим випадком при страхуванні посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою є настання **події** за одним або кількома страховими ризиками, визначеними пунктом 1 цього розділу, що призвело до завдання збитків страхувальнику внаслідок **загибелі (Увага! Втрата та пошкодження, тобто інші варіанти втрати продукції опущені)** застрахованих посівів озимої зернової сільськогосподарської культури на всій або частині площі посіву (*Увага! Відхилення від значення показників, визначених у договорі страхування, тобто індексне страхування опущене*)

3. Під загибеллю застрахованих посівів озимої зернової сільськогосподарської культури слід розуміти **зменшення густоти стояння** рослин, які не можуть відновити вегетацію навесні, **більше ніж на 50 відсотків** від густоти на один метр квадратний при прийнятті на страхування восени на окремому полі або частині поля (ділянці більш ніж 30 відсотків від загальної площі поля та площею не менше ніж 10 га), які потрапили під вплив несприятливих подій, визначених у пункті 1 цього розділу, і не можуть відновити вегетацію навесні.

** Визначення подій, внаслідок якого виникають страхові події у [Законі](#) (стаття 7.1) та в [Умовах](#) (п.ІІІ-1) також не співпадають:

На відміні від Закону в Умовах поруч із зимовою посухою не згадується зазначений у законі «комплекс посушливих умов» (обмеження щодо кола страхових випадків), відсутня згадка про відхилення параметра, визначеного у договорі страхування (індексне страхування).

4. Умови здійснення страхової виплати		
1	Показники, які вказують на загибель застрахованої культури (відповідно до Умов страхування)	Тут має бути такий текст: «Застраховані посіви озимої культури визнаються загиблими, якщо кількість рослин, які можуть відновити вегетацію навесні, менше 50 відсотків від кількості рослин, зазначеної в Акті огляду площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.» (пп.ІІІ-3 УМОВ)

2	<p>Події, які не вважаються страховими випадками</p> <p>Увага! в Істотних умовах договору страхування не зазначено, що перелік подій встановлюється згідно Умов страхування, тож він визначатися повинен, але це можна робити і довільно</p>	<p>Увага! Страховик буде наполягати на зазначенні подій згідно пп.ІІІ-7 УМОВ, які перелічені в розділі визначення страхових випадків. Однак Закон відповідних положень не містить, а УМОВИ прямо не вказують, що такі випадки мають передбачатися договором.</p> <p>Отже цей розділ варто сформулювати так: «Події, які не вважаються страховим випадком, визначаються згідно чинного законодавства, всі інші події вважаються страховим випадком.»</p>
3	<p>Формула розрахунку розміру збитку та страхового відшкодування</p> <p>Увага! в Істотних умовах договору страхування не зазначено, що формула встановлюється згідно Умов страхування, тож тут в принципі можна вести дискусію, наприклад щодо розміру франшизи</p>	<p>Розмір збитку = (страхова вартість) x (площа посіву)</p> <ul style="list-style-type: none"> - розмір збитку визначається для кожного поля - страхова вартість = виробничим витратам зазначеним в пункті 5 заяви на страхування та у розділі «Предмет договору» <p>Страхове відшкодування = (розмір збитку) x 80%</p> <ul style="list-style-type: none"> - франшиза - частина збитків, що не відшкодовується страховиком, становить 20% (пп.УІІІ-4-1,2 УМОВ)
4	<p>Випадки, коли збитки не підлягають відшкодуванню (відповідно до Умов страхування)</p> <p>Увага! ці норми мають бути відтворені дослівно</p>	<ul style="list-style-type: none"> - площа посівів окремого поля, становить менше 30 відсотків загальної площі поля або менше 10 га; - сільгосп підприємство без письмового погодження із страховою компанією: зорало пошкоджені посіви, пересіяло посіви, випасало худобу на полі; - страховик під час складання акту весняного огляду виявив відсутність залишків загиблої застрахованої озимої культури у відповідній фазі розвитку і у кількості, зазначених у Акті огляду, який було складено восени (пп.УІІІ-4-4 УМОВ)
5	<p>Основні агротехнічні і технологічні заходи, які сільгосп підприємство зобов'язується виконати</p>	<p>Детальних вимог щодо агротехнічних та технологічних заходів не висувається</p> <p>Увага! В цьому пункті варто надати таку інформацію (базову, найзагальнішу), щоб страхова компанія не мала жодних підстав звинуватити підприємство у відхиленні від зазначених заходів</p>

<p>6</p>	<p>Дії Страхувальника для отримання страхового відшкодування</p> <p>Увага! <i>в Істотних умовах договору страхування не зазначений перелік дій, тож такий перелік можна формувати самостійно. Зокрема тут варто включити пункт про звернення до суду.</i></p>	<p>1) подання заяви на виплату відшкодування у разі настання страхового випадку</p> <p>Форма заяви нормативними актами не встановлена.</p> <p>Увага!</p> <p><i>1) Подбайте про те, щоб отримати форму заяви у страхової компанії або взяти з неї письмове підтвердження, що заяву підприємство може скласти в обраній ним формі, ще на етапі укладання договору, щоб у разі настання страхового випадку вона була у вас під рукою, адже строки дій у разі настання страхового випадку обмежені.</i></p> <p><i>2) Також обговоріть ще на етапі укладання договору процедуру подання заяви (якщо електронною поштою, то на які адреси, якщо фізично – адресу офісу і особу яка приймає документи).</i></p> <p><i>3) На етапі укладання договору страхування також варто визначити процедури повідомлення про настання страхового випадку.</i></p> <p><i>4) Рекомендується встановити форму такої заяви, процедуру її подання та процедуру повідомлення про страховий випадок окремим додатком до договору</i></p> <p>До заяви додаються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виписка з ЄДРПОУ, де зазначений код підприємства (пп.УІІ-5-3 Умов) - документи відповідних органів державної влади, які підтверджують факт та/або причину настання страхових випадків, якщо страховик та страхувальник не можуть підтвердити настання страхового випадку самостійно <p>Увага! <i>Оскільки тут немає прямого посилання на Істотні умови і передбачена можливість встановлювати факт настання страхового випадку самостійно, цей пункт не варто включати у договір.</i></p> <p><i>Але якщо він включений, то варто чітко вказати документами яких органів влади має бути підтверджено настання страхового випадку. Згідно Додатку 1 до Регламенту ТПП засвідчення форсмажорних обставин такими документами можуть бути:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - довідки Гідрометцентру про погодні умови, - протоколи (рішення) комісії з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій при обласній (районній) державній адміністрації, - підтвердження Мінздраву щодо настання епідемії,
----------	--	--

		<p>- підтвердження МО, РНБО, Інформаційного Центру АТО про воєнні дії, проведення антитерористичних операцій</p> <p>- підтвердження органів місцевої влади</p> <p>- інші документи у разі необхідності (див окремий розділ про подання заяви на відшкодування)</p> <p>2) оформлення акту весняного огляду (див окремий розділ про оформлення акту весняного огляду посівів)</p> <p>3) оформлення страхового акту (див окремий розділ про оформлення страхового акту)</p> <p>4) звернення до суду у разі наявності недостатніх підстав для відмови у відшкодуванні</p> <p><i>Увага! Останній пункт не передбачений нормативними документами, однак рекомендується його внести у договір. Це можна зробити, оскільки нормативно затверджений не договір, а лише його істотні умови</i></p>
7	<p>Строки виплати страхового відшкодування</p> <p><i>Увага! в Істотних умовах договору відсутнє посилання на Умови страхування, в яких визначений термін 14 днів, тож тут можна дискутувати і про менший строк</i></p>	<p>Відшкодування збитків здійснюється протягом 14 календарних днів після складання страхового акту (пп.УІІІ-6 УМОВ)</p>
8	<p>Випадки, які надають право Страховику відмовити у виплаті страхового відшкодування (відповідно до Умов страхування)</p>	<p>- сільгосппідприємство не надало необхідних документів або не допустило представника страховика для проведення огляду площ посіву застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури, в тому числі і при врегулюванні збитків, у зв'язку з чим не можна визначити причини та розмір збитку; (пп.УІІІ-8-1 УМОВ)</p> <p>- сільгосппідприємство не виконало виконав своїх зобов'язань, зазначених у договорі (пп.УІІІ-8-2 УМОВ)</p> <p>- працівник (всі форми найму) сільгосппідприємства вчинив навмисні дії, спрямовані на настання страхового випадку, або не вжив заходів щодо</p>

		<p>запобігання страховому випадку і зменшенню розміру збитку (пп.УПІ-8-3 УМОВ)</p> <p>- сільгоспідприємство надало свідомо неправдиві відомості про об'єкти, що страхуються, або про факт настання страхового випадку (пп.УПІ-8-4 УМОВ)</p> <p>- сільгоспідприємство не повідомило або несвоєчасно повідомило страховика без поважних причин про настання страхового випадку, що призвело до неможливості встановлення обставин, характеру та розміру збитків (пп.УПІ-8-5 УМОВ)</p> <p><i>Увага! Цей перелік вичерпний, в договорі до нього нічого не додається</i></p>
9	<p>Строки прийняття рішення про відмову у виплаті страхового відшкодування <i>Увага! в Істотних умовах договору страхування відсутнє посилання на Умови страхування, тож в договорі можна поставити і ближчу дату.</i></p>	<p>Страхова компанія приймає рішення про відмову у відшкодуванні і надає обґрунтування причин відмови протягом 15 робочих днів з дня складання Акту весняного огляду (пп.УПІ-9 УМОВ)</p>
10	<p>Зобов'язання Страхувальника після отримання страхового відшкодування <i>Увага! в Істотних умовах договору відсутнє посилання на Умови страхування, тож зобов'язання можна дискутувати</i></p>	<p>У разі отримання страхової виплати страхувальник зобов'язаний до 15 травня у будь-який спосіб (фізичний або хімічний) знищити посіви загиблої застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури відповідно до агротехнічних строків (пп.УПІ-4-3 УМОВ)</p> <p><i>Увага! документів тут не передбачено, в договорі тут варто написати так:</i> «поводження з посівами загиблої застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури здійснюється згідно технологічної карти польових робіт підприємства»</p>
5. Права і обов'язки сторін		
1	<p>Права страхової компанії (відповідно до Умов страхування) <i>Увага! ці норми мають бути відтвореними дослівно</i></p>	<p>Страхова компанія має право:</p> <p>1) перевіряти надану страхувальником інформацію щодо застрахованої озимої культури, а також отримувати інформацію та проводити огляд її стану під час дії договору;</p>

- 2) у разі необхідності залучати уповноважених осіб для участі у проведенні оглядів посівів застрахованих культур під час виконання договору, а також врегулювання збитків;
 - 3) перевіряти виконання страхувальником вимог [Умов](#) та договору;
 - 4) проводити власну перевірку (розслідування) для з'ясування причин настання страхового випадку та розміру збитку;
 - 5) направляти запити до органів державної влади та/або органів місцевого самоврядування з питань (відповідно до їх компетенції), пов'язаних з перевіркою (розслідуванням) причин настання страхового випадку і визначенням розміру збитку;
 - 6) отримувати від сільгоспідприємства інформацію, необхідну для встановлення факту настання страхового випадку та розміру страхового відшкодування;
 - 7) відмовити у виплаті страхового відшкодування у випадках, передбачених договором та законом;
 - 8) не приймати на страхування озимі зернові сільськогосподарські культури за наявності таких ознак:
 - ураження хворобами і шкідниками, пошкодження внаслідок несприятливих погодних умов, посіви засмічені карантинними об'єктами (організмами), зазначеними у [Переліку регульованих шкідливих організмів](#)
 - посіви озимих зернових сільськогосподарських культур мають огріхи (незасіяні або необроблені частини поля), загущені чи зріджені на окремих ділянках;
 - на посівах озимих культур спостерігається пригнічення рослин внаслідок нестачі або надлишку вологи чи поживних елементів (азоту, фосфору, калію);
 - густина стояння рослин озимих культур становить менше 250 штук на метр квадратний та/або стан рослин не відповідає фазі розвитку.
- (пп.УП-5 [Умов](#))
- Увага! Цей перелік вичерпний, в договорі до нього нічого не додається***

		<p>а також:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за письмовим погодженням з сільгоспвиробником визначити уповноважену/уповноважених на огляд посівів особу/осіб та складання Акту огляду посівів (п. УП-1 Умов) <p><i>Увага! Сільгоспідприємство має пересвідчитися, що призначена страховою компанією особа має необхідні знання та кваліфікацію</i></p>
2	<p>Зобов'язання страхової компанії (відповідно до Умов страхування);</p> <p><i>Увага! ці норми мають бути відтвореними дослівно</i></p>	<p>Страхова компанія зобов'язана:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ознайомити страхувальника з Умовами, процедурами огляду посівів та врегулювання збитків; <p><i>Увага! Не варто наполягати на такому ознайомленні, якщо страхова компанія цього не зробить, це буде плюс сільгоспвиробнику, як вона оглядатиме посіви стане і так ясно</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2) не розголошувати відомостей про страхувальника та його майнове становище, крім випадків, встановлених законом; 3) протягом 2 робочих днів з дня повідомлення страхувальником про настання випадку, що має ознаки страхового, вжити заходів щодо оформлення необхідних документів для своєчасної виплати страхового відшкодування; 4) керуватись документами органів державної влади, до компетенції яких належить встановлення факту, причин та наслідків подій, вказаних у п III-1 УМОВ <p>Згаданими подіями є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сильні морози, заморозки, вимерзання, льодяна кірка; - сильний вітер (у тому числі ураганний вітер, шквал, смерч), пилова буря, град, удар блискавки та пожежі, спричинені блискавкою; - сильні дощі і зливи, тривалі дощі, повінь (паводок); - випрівання, вимокання, випирання, випадіння; - сель, лавина, земельний зсув; - землетрус; - зимова посуха; - епіфітотія, осередок масового розмноження шкідливого організму, спалах масового розмноження шкідника рослин, вторинні хвороби рослин; - протиправні дії третіх осіб.

		<p><i>Увага! Тут мова йде про органи влади, а не про ТПП чи про ДУ Гідрометцентр, тобто у разі відсутності зазначених документів страхову виплату можна і не отримати</i></p> <p>5) при настанні страхового випадку здійснити виплату страхового відшкодування в порядку та в термін або протягом строку, передбачених договором</p> <p>6) у випадку відмови у виплаті страхового відшкодування письмово повідомити страхувальника про причини відмови в термін або протягом строку, передбаченого цими Умовами (15 робочих днів з дня складання Акту весняного огляду) та договором; (пп.УІІ-4 УМОВ)</p> <p>а також:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до укладення договору провести огляд посівів озимої культури, що приймаються на страхування, із складанням Акту огляду посівів (пп.УІІ-1 УМОВ) - у разі повідомлення про страховий випадок протягом 7 робочих днів після відновлення весняної вегетації провести огляд загиблих посівів застрахованих озимих культур та скласти Акт весняного огляду. (пп.УІІ-9 УМОВ) <p><i>Увага! Будьте свідомі зобов'язань страхової компанії.</i></p>
3	<p>Права сільгоспідприємства (відповідно до Умов страхування); <i>Увага! ці норми мають бути відтвореними дослівно</i></p>	<p>Підприємство має право:</p> <ul style="list-style-type: none"> - до укладання договору: <ol style="list-style-type: none"> 1) ознайомитися з Умовами та проектом договору; (Умови є нормативним актом, тож ця норма зайва) 2) одержати інформацію про страховика відповідно до законодавства (йдеться насамперед про конфіденційну інформацію) (пп.УІІ-2 УМОВ) <p>а також:</p> <p>за письмовим погодженням із страховою компанією визначити уповноважену/уповноважених на огляд посівів особу/осіб (пп.УІІ-1 УМОВ)</p> <p><i>Увага! Тут потрібно призначити виключно компетентного фахівця</i></p>

		<p>- у разі настання страхового випадку:</p> <p>1) при настанні страхового випадку отримати страхове відшкодування в порядку та в термін (протягом строку), зазначені у договорі</p> <p>2) у судовому порядку оскаржити відмову страховика у виплаті страхового відшкодування;</p> <p>3) у разі незгоди з результатами експертизи, замовленої та оплаченої страховиком, замовити за власний рахунок проведення повторної експертизи. (пп.УП-8 УМОВ)</p> <p><i>Увага! Будьте свідомі прав, які має сільгоспідприємство.</i></p>
4	<p>Зобов'язання сільгоспідприємства (відповідно до Умов страхування). <i>Увага! ці норми мають бути відтвореними дослівно</i></p>	<p>Підприємство зобов'язане:</p> <p>- до укладення договору:</p> <p>в узгоджений із страховою компанією термін (протягом строку) провести спільний огляд посівів, що приймаються на страхування, в результаті якого страховою компанією складається Акт огляду посівів (пп.УП-6 УМОВ)</p> <p>- при укладанні договору:</p> <p>надати страховій компанії інформацію про всі відомі йому обставини, що мають істотне значення для оцінки страхового ризику, (пп.УП-3 УМОВ)</p> <p>- під час дії договору</p> <p>інформувати страхову компанію про будь-яку зміну страхового ризику протягом 10 робочих днів з дня виникнення такої зміни ризику, зокрема, про зміну обставин, відомостей, повідомлених у заяві на страхування та/або інформації, зазначеної у договорі страхування та/або додатках до нього (пп.УП-3 УМОВ)</p> <p>а також:</p> <p>1) сплатити страховий платіж у розмірі та в термін, зазначений у договорі;</p> <p>2) дотримуватись агротехнічних та технологічних заходів щодо вирощування застрахованої озимої культури;</p>

- 3) оперативно усувати виявлені під час перевірок уповноваженою особою страхової компанії недоліки та упущення в агротехніці вирощування застрахованої озимої культури;
- 4) надавати можливість уповноваженим особам страхової компанії проводити огляд стану посівів застрахованої озимої культури;
- 5) вживати заходів щодо зменшення збитків, завданих внаслідок настання страхових випадків;
- 6) повідомити страховика про інші чинні договори страхування щодо застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури;

- при настанні страхового випадку:

- а) повідомити страхову компанію у письмовій формі **не пізніше 72 годин** з дня, коли стало відомо про настання страхового випадку
 - б) надати страховій компанії на її запит у строки, вказані в такому запиті, необхідну документально підтверджену інформацію про перелік фактично виконаних агротехнічних заходів на дату настання страхового випадку по застрахованій озимій зерновій сільськогосподарській культурі у разі її загибелі;
 - в) не перешкоджати страховику та/або уповноваженій особі в огляді місця події та проведенні власної перевірки (розслідуванні),
 - г) надавати страховій компанії достовірну інформацію щодо події, яка відбулася;
 - д) надати уповноваженим особам страхової компанії всі наявні у страхувальника документи, необхідні для встановлення факту настання страхового випадку та визначення розміру страхового відшкодування;
 - е) вжити заходів щодо збереження до огляду страховиком та/або уповноваженою особою ушкоджених посівів застрахованих озимих культур в тому вигляді, якого вони набули після настання події - якщо інші дії, спрямовані на мінімізацію збитку, не були узгоджені страховиком;
- здійснювати інші дії, передбачені законодавством, [Умовами](#) та договором (пп.УІІ-7 [УМОВ](#))

Увага! Будьте свідомі своїх зобов'язань – це корисно з точки зору їх виконання для отримання страхової виплати та її відстоювання у суді

<p>6. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання умов договору: <i>Увага! Нормативними актами щодо страхування з державною підтримкою відповідальність не встановлена, тож в цьому розділі варто встановити максимально сприятливі для сільгоспвиробника норми</i></p>		
1	Відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов Договору	Тут варто посплатися на Розділ V Господарського кодексу України який містить досить слушні відповідні норми в сформувавши цей пункт так: «Сторона несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору згідно норм Розділу V Господарського кодексу України»
2	Відповідальність за несвоєчасне здійснення виплати страхового відшкодування	Тут варто посплатися на статтю 220 Господарського кодексу України і сформувавши норму так: «Сторона несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору згідно норм статті 220 Господарського кодексу України»
3	Умови звільнення від відповідальності	Тут варто ще раз зазначити вимоги п. УІІІ-8 УМОВ , які і без того в обов'язковому порядку вже зазначені в договорі : <ul style="list-style-type: none"> - сільгосппідприємство не надало необхідних документів або не допустило представника страховика для проведення огляду площ посіву застрахованої озимої зернової сільськогосподарської культури, в тому числі і при врегулюванні збитків, у зв'язку з чим не можна визначити причини та розмір збитку; (пп.УІІІ-8-1 УМОВ) - сільгосппідприємство не виконало виконавши своїх зобов'язань, зазначених у договорі (пп.УІІІ-8-2 УМОВ) - працівник (всі форми найму) сільгосппідприємства вчинив навмисні дії, спрямовані на настання страхового випадку, або не вжив заходів щодо запобігання страховому випадку і зменшенню розміру збитку (пп.УІІІ-8-3 УМОВ) - сільгосппідприємство надало свідомо неправдиві відомості про об'єкти, що страхуються, або про факт настання страхового випадку (пп.УІІІ-8-4 УМОВ) - сільгосппідприємство не повідомило або несвоєчасно повідомило страховика без поважних причин про настання страхового випадку, що призвело до неможливості встановлення обставин, характеру та розміру збитків (пп.УІІІ-8-5 УМОВ)

4	<p>Строки повідомлення про настання обставин, відповідно до яких стало неможливим виконання обов'язків за Договором</p>	<p>Нормативними актами такі строки не передбачені. Натомість згідно пп.УП-7-7 Умов підприємство має повідомити страхову компанію про настання страхових обставин протягом 72 годин з дня їх настання. Тут варто поширити цю норму на обидві сторони і сформулювати текст так: «Сторони повідомляють про настання обставин, відповідно до яких стало неможливим виконання обов'язків за Договором протягом 72 годин з дня настання таких обставин»</p>
<p>7. Інші умови</p>		
1	<p>Підстави для укладання договору Увага! Нормативними актами щодо страхування з державною підтримкою зміст цього пункту не встановлений</p>	<p>Тут варто навести такий текст: «Договір укладено за взаємною угодою сторін, на основі: - Заяви на страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі від (дата), - Переліку застрахованих площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі, - Акту огляду площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі, підписаних уповноваженими представниками Сторін та відповідно до Умов страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі та Стандартизованого страхового продукту для страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі, затверджених Наказом Мінагрополітики N 385 від 25.11.2021».</p>
2	<p>Умови подання повідомлень за договором Увага! Нормативними актами щодо страхування з державною підтримкою зміст цього пункту не встановлений</p>	<p>Чинне законодавство України відповідних норм не передбачає. Нормативно-правова база щодо страхування передбачає ведення письмової комунікації, однак не встановлює її електронну чи паперову форму. Тут варто обрати електронну форму спілкування і зазначити, що «Подання повідомлень Сторонами здійснюється в електронній формі. Листи зберігаються Сторонами в</p>

		окремих папах до виконання всіх зобов'язань за договором, у тому числі судових приписів»
3	Порядок зміни умов і припинення дії договору <i>Увага! Нормативними актами щодо страхування з державною підтримкою зміст цього пункту не встановлений</i>	Тут варто зазначити таке «Зміна умов і припинення дії договору допускається лише за письмовою згодою обох сторін. Зміна умов чи припинення дії договору в односторонньому порядку не дозволяється»
4	Строк дії договору <i>Увага! в Істотних умовах договору страхування відсутнє посилання на Умови страхування, тож в договорі можна поставити і іншу дату.</i>	Договір, набирає чинності з 00 годин 00 хвилин дня, наступного за датою надходження на поточний рахунок страхової компанії платежу у розмірі, визначеному договором, та діє до 24 годині 00 хвилин (за київським часом) 20 квітня наступного року (тобто до 25 квітня наступного року), але не пізніше відновлення вегетації рослин застрахованих посівів озимої зернової сільськогосподарської культури у відповідному регіоні навесні (тобто реальний строк договору може скорочуватися). (пп.УІ-1 УМОВ) <i>Увага! Методика визначення дня відновлення вегетації не встановлена, тож в договорі варто опустити слова про відновлення вегетації</i>

8. Реквізити та підписи сторін

9. Додатки: **Обов'язково!**

- 1) Заява на страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі – [див. пункт 2 вище](#)
- 2) Перелік застрахованих площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі [див. пункт 3 вище](#)
- 3) Акт огляду площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі [див. пункт 4 вище](#)
- 4) Всі інші питання, щодо яких було рекомендоване оформлення додатку

6. Отримання компенсації за страховий платіж

Процедура отримання компенсації за страховий платіж, сплачений сільгоспприємством страховій компанії, визначається [Постановою КМУ № 1342 від 09.12.2021](#).

Увага! Документи на отримання дотації рекомендується сформувати і подати до страхової компанії одразу після здійснення страхового платежу за договором страхування.

Увага! Строк подання заявок на компенсацію обмежений, якщо його пропустити, то компенсації не буде. Строки подачі заявок за договорами, укладеними:

- з 10.11 по 31.03 – до **01.04**
- з 01.04 по 31.07 – до **01.08**
- з 01.08 по 09.11 – до **10.11**

а) Хто може отримати

Компенсацію на страхування можуть отримувати юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності та фізичні особи-підприємці.

Обмеження:

- порушено справу про банкрутство
- мають на 1 число місяця, в якому буде прийматися рішення щодо здійснення виплат, прострочену більш як 6 місяців заборгованість з платежів до Податкової служби
- уклали договір із страховою компанією не з переліку на сайті Мінагрополітики
- не сплатили страховий платіж за договором страхування
- страхувальник та уповноважений страховик є пов'язаними особами
- страхові платежі за укладеним договором страхування здешевлюються за рахунок місцевих бюджетів
- страхувальник отримав дотацію з державного бюджету на одиницю угідь, на яких загинули посіви сільськогосподарських культур.

Страхова компанія перевіряє наявність цих обмежень на дату укладання договору страхування (пункт 12 [Постанови](#)).

Увага! Постанова КМУ містить припис про те, що інформацію про пов'язаних осіб, компенсацію з місцевих бюджетів або дотацію з державного бюджету на одиницю угідь, на яких загинули посіви сільгоспвиробник повинен зазначати в заяві на страхування. Однак **затверджена Мінагрополітики форма заяви не містить відповідних розділів (граф, рядків).**

б) Розмір компенсації

Компенсація надається у розмірі до 60 відсотків вартості страхового платежу (в залежності від виділеної суми та кількості заявок), але не більше 10 000 розмірів мінімальної зарплати, встановленої на 1 січня відповідного року.

Увага! Постанова КМУ містить вимогу щодо повернення державі суми сплаченої компенсації у разі виявлення невідповідності страхової компанії вимогам НБУ. Кошти має повертати страхова компанія, сільгоспприємство отриману суму компенсації повертати не зобов'язане. Однак норм

про те, що страхова компанія, яка виявилася невідповідною, має повернути частину страхової премії, сплаченої сільгоспвиробником, нормативна база не містить. Пункт 9 [Постанови](#) зазначає, що виключення страхової компанії з переліку на сайті Мінагрополітики не звільняє його від виконання своїх обов'язків за договором страхування. Тобто **вирішення цієї проблемної ситуації перекладено на рівень стосунків сільгоспвиробника із страховою компанією.**

в) Процедура отримання дотації

Строк сплати страхового платежу визначається у договорі страхування, який сільгоспідприємство укладає із страховою компанією (детальніше – [у підпункті 10](#) підрозділу 1 «Предмет договору» розділу 5 «Укладання договору страхування»).

Процедура отримання компенсації розписана в пунктах 13-15 [Постанови](#) і виглядає так:

1) подання пакету документів страховій компанії:

- заявку, за встановленою Мінагрополітики формою
***Увага!** Станом на січень 2022 року така форма Мінагрополітики не затверджена.*
- згоду про надання уповноваженим страховиком Мінагрополітики інформації, яка містить персональні дані
***Увага!** Форму надання інформації визначає страхова компанія. Варто вже на етапі укладання договору отримати від неї відповідну форму.*
- завірену банком копію платіжного доручення про сплату страхових платежів
- довідку банку про відкриття поточного рахунка, на який буде надіслана компенсація

2) реєстрація документів страховою компанією

***Увага!** Страхова компанія зобов'язана мати формалізовану процедуру щодо реєстрації та зберігання документів. Поцікавтеся у неї якою є така процедура і не забудьте отримати дані про реєстрацію (дата, номер тощо)*

У разі подання страхувальником документів не в повному обсязі або оформлених з порушенням вимог законодавства такі документи повертаються страхувальнику протягом **3 робочих днів.**

3) подання даних до Мінагрополітики страховиком

- страховик перевіряє чи існують [обмеження](#) у сільгоспідприємства
- зазначає суму до компенсації на основі сплаченого страхового платежу
***Увага!** Подбайте про те, щоб страхова компанія зазначила до компенсації 60% страхового платежу, це справа міністерства обмежувати виплати відповідно до виділеної у бюджеті суми, а не страхової компанії*
- подає до Мінагрополітики перелік сільгоспідприємств та сум на отримання дотації (в електронній та паперовій формі, форму затверджує Мінагрополітики): до **10.04, 10.08, 20.11** поточного року
***Увага!** Станом на січень 2022 року форма переліку підприємств, які мають право на компенсацію не затверджена.*

4) виплата дотацій

- на основі даних страхових компаній Мінагрополітики формує узагальнений перелік підприємств, заявлених до виплати дотації до **15.04, 15.08, 25.11** поточного року
- Мінагрополітики надсилає узагальнений перелік до ДПС для перевірки заборгованості
- Мінагрополітики за результатами перевірки в ДПС формує і розміщує на сайті перелік

- підприємств, які мають право на компенсацію до **25.04, 25.08, 10.12** поточного року
- Мінагрополітики затверджує розподіл коштів в межах бюджетних асигнувань до **30.04, 30.08, 15.12** поточного року

Увага! Норм щодо оприлюднення розміру компенсації та строків її виплати нормативна база не містить

7. Дії під час чинності договору страхування – до настання страхового випадку

Страховик має право проводити огляд стану застрахованих культур під час дії договору (пп.УІІ-7-4 [УМОВ](#)).

Увага! Процедура організації такого огляду не встановлена. Тож сільгоспвиробник може пропонувати вигідні для себе умови.

Сільгоспідприємству потрібно обкластися максимумом документів, які свідчать про дотримання основних агротехнічних і технологічних заходів, які сільгоспідприємство зобов'язується виконати згідно договору ([пункт 5](#) розділу 4 Умови здійснення страхової виплати наведеної вище таблиці щодо змісту договору).

Сільгоспідприємство зобов'язане інформувати страхову компанію про будь-яку зміну страхового ризику протягом **10 робочих днів** з дня виникнення такої зміни ризику, зокрема, це стосується відомостей, зазначених у [заяві на страхування](#), [договорі страхування](#) та [додатках до нього](#) (пп.УІІ-3 [УМОВ](#)).

8. Дії під час настання страхового випадку

Страховими випадками є (п.ІІІ-1 [УМОВ](#)):

- 1) сильні морози, заморозки, вимерзання, льодяна кірка;
- 2) сильний вітер (у тому числі ураганний вітер, шквал, смерч), пилова буря, град, удар блискавки та пожежі, спричинені блискавкою;
- 3) сильні дощі і зливи, тривалі дощі, повінь (паводок);
- 4) випрівання, вимокання, випирання, випадіння;
- 5) сель, лавина, земельний зсув;
- 6) землетрус;
- 7) зимова посуха;
- 8) епіфітотія, осередок масового розмноження шкідливого організму, спалах масового розмноження шкідника рослин, вторинні хвороби рослин;
- 9) протиправні дії третіх осіб.

Не вважаються страховими випадками (п.ІІІ-7 [УМОВ](#)):

- захворювань рослин, якщо їх поширення не визнане епіфітотією;
- вторинні хвороби, якщо вони не спричинені ризиками, зазначеними у [пунктах 1-7 страхових випадків](#);
- вплив ядерної енергії та іонізуючого випромінювання в будь-якій формі;
- техногенні аварії, будь-яке забруднення або зараження навколишнього природного середовища;
- військові дії, маневри або інші військові заходи;

- громадянська війна, терористичний акт, народне хвилювання, страйк;
- вилучення або знищення застрахованого майна за розпорядженням органів державної влади;
- порушення правил зберігання вогнебезпечних та вибухонебезпечних речовин і предметів або інших правил експлуатації, визначених для інших категорій майна;
- навмисних дій або бездіяльності сільгосп підприємства.

[Стаття 13 Закону](#) встановлює, що повідомлення про страховий випадок та оформлення страхового акту здійснюються в порядку та в строки, визначені договором страхування. Інформація про пункт договору щодо дій підприємства для отримання відшкодування наведена вище в [пункті 6](#) розділу 4. Умови здійснення страхової виплати наведеної вище таблиці щодо змісту договору).

Умови здійснення страхової виплати регулюються [пунктом УІІІ Умов](#) страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі.

0) Письмове повідомлення про страховий випадок

Необхідність здійснення письмового повідомлення про страховий випадок не зазначена ні в [стандартизованому страховому продукті](#), ні в [істотних умовах](#) страхового договору, ні в [Умовах страхування](#) озимих культур. Однак в страховому акті, який є чи не останнім в низці документів, якими обставляється страхування, передбачені графи для дати настання страхового випадку та дати письмового повідомлення про страховий випадок.

Увага! *Оформлення заяви на виплату страхування може зайняти певний час, тож рекомендуємо надіслати письмове повідомлення на адресу страхової компанії якнайшвидше при настанні страхового випадку, а потім вже надсилати повноцінну заяву..*

Граничний термін, встановлений для повідомлення страхової компанії у письмовій формі - не пізніше **72 годин** з дня (тобто 3 повні дні з дати, наступної за днем настання страхового випадку), коли стало відомо про настання випадку, що має ознаки страхового; (пп.УІІ-7-7 [УМОВ](#)).

Увага! У разі, коли підприємству потрібно провести певні операції із загиблими посівами, які можуть мінімізувати збиток, про це також потрібно на самих ранніх стадіях узгодити з страховою компанією і отримати від неї **письмову згоду** на проведення відповідних дій (це передбачено пп.УІІ-7-7 [УМОВ](#)).

1) Подання заяви на виплату відшкодування у разі настання страхового випадку

Форма заяви на відшкодування у разі настання страхового випадку не затверджена нормативним актом.

Увага! Форму заяви на відшкодування потрібно було узгодити ще на етапі укладання договору страхування і тримати її під рукою. Якщо цього не було зроблено, потрібно спочатку пошукати таку заяву на сайті страхової компанії, у разі, коли її там немає – зв'язатися з менеджером страхової компанії.

Увага! *Не намагайтеся форму заяви найперше отримати у менеджера страхової компанії, це може спричинити затримки.*

Увага! Також на етапі укладання договору варто було узгодити процедуру подання заяви на відшкодування. Якщо це не було зроблено, потрібно терміново з'ясувати порядок подання заяви з менеджером.

До заяви потрібно додати:

- а) копію виписки з ЄДРПОУ, де зазначений код підприємства (пп.УІІІ-5-3 [Умов](#)) – **обов'язково**
- б) документи відповідних органів державної влади, які підтверджують факт та/або причину настання страхових випадків – вони вимагаються, якщо страхова компанія висловлює сумніви у тому, що страховий випадок настав (пп.УІІІ-5-2 [Умов](#)) і зазначається, що такі документи додаються у разі необхідності.

Увага! Якщо у підприємства є інформація Гідрометцентру, інших органів влади чи просто ЗМІ про підтвердження страхового випадку їх варто додати і до [повідомлення про страховий випадок](#) і до [заяви на виплату відшкодування](#). Також тут можна рекомендувати скористатися [послугою Гідрометцентру щодо експертної оцінки](#) впливу погодних умов на сільськогосподарське виробництво.

Увага! в формі страхового акту передбачена графа «Документ компетентного органу про фіксацію випадку (номер, дата, найменування органу, код ЄДРПОУ)». Відсутність такого документу може викликати затримку та наступні дискусії щодо страхової виплати. Тож у разі настання страхового випадку варто терміново замовити експертну оцінку Гідрометцентру.

Заява є основою для оформлення страхового акту, тож варто зазначити інформацію, необхідну для оформлення страхового акту в самій заяві, або у додатках до неї.

Увага! Заяву на відшкодування варто оформити ще на етапі укладання договору, зазначивши всі дані, які відомі заздалегідь.

Заяву про виплату страхового відшкодування потрібно подати в максимально короткі строки. Тут також варто взяти до уваги норму пп.УІІІ-7-7 [Умов](#) про те, що граничний термін, встановлений для письмового повідомлення страхової компанії складає **72 години** з дня, коли стало відомо про настання випадку, що має ознаки страхового - **3 повні дні з дати**, наступної за днем настання страхового випадку.

2) Оформлення акту огляду посівів

[Форма акту весняного огляду](#) посівів і інструкція по його заповненню затверджена наказом Мінагрополітики.

Страхова компанія має вжити заходів для оформлення необхідних документів для своєчасної виплати страхового відшкодування (такі документи – це [акт весняного огляду посівів](#) та [страховий акт](#)) протягом **2 робочих днів** з дня повідомлення підприємства про настання страхового випадку (пп.УІІІ-4-3 [Умов](#))

У разі отримання повідомлення про загибель посівів страхова компанія зобов'язана провести огляд посівів застрахованої озимої культури для фіксування її стану спільно із сільгоспідприємством **не пізніше 7 робочих днів** після відновлення весняної вегетації (пп.УІІІ-4-7 [Умов](#)) та скласти про це акт весняного огляду.

Увага! Норма про терміни складання акту весняного огляду не поширюється на випадки, коли загибель не виникла пізніше відновлення весняної вегетації.

Для складання Акту огляду страховик та страхувальник за письмовим погодженням між собою мають право визначити уповноважену/уповноважених на огляд посівів особу/осіб (п.УІІІ-1 [Умов](#)):.

У разі розбіжностей при визначенні причин і розміру збитку страхувальник і страховик мають право провести незалежну експертизу. Така експертиза проводиться за рахунок сторони, яка вимагала її проведення (п.ІІІ-6 [УМОВ](#)).

Сільгоспідприємство зобов'язане (п.УІІ-7-7 [УМОВ](#)):

- вжити заходів щодо збереження до огляду страховиком та/або уповноваженою особою ушкоджених посівів застрахованих озимих зернових сільськогосподарських культур в тому вигляді, якого вони набули після настання події (яка може бути визнана страховим випадком), якщо інші дії, спрямовані на мінімізацію збитку, не були узгоджені страховиком;
- не перешкоджати страховій компанії та/або уповноваженій особі в огляді місця події та проведенні власної перевірки (розслідуванні)
- надавати їм достовірну інформацію щодо події, яка відбулася
- надати всі наявні у підприємства документи, необхідні для встановлення факту настання страхового випадку та визначення розміру страхового відшкодування;

При складанні акту огляду пошкоджених посівів варто звернути увагу на таке:

- а) номер акту визначає страхова компанія,
- б) час огляду визначається з точністю до хвилин
- в) інформація, яку можна перенести з осіннього акту огляду посівів:
 - назва культури (тут вона так само кодується: пшениця - 101; жито - 102; ячмінь – 103)
 - повні назви страховика та сільгоспідприємства
 - місцезнаходження сільгоспідприємства
 - загальна застрахована площа
 - номери і площі полів, їх кадастрові номери або координати GPS
 - середня кількість рослин (яка була визначена за результатами 6 проб)
- г) уповноважених осіб страхової компанії та сільгоспідприємства на здійснення огляду посівів не обов'язково призначати заздалегідь, вони можуть бути визначеними в останню мить

В акті весняного огляду наводиться:

- розмір пошкодженої площі (в га)
- середня кількість рослин.
***Увага!** це загальна кількість рослин і загиблих і живих*
- відсоток рослин, що відновили вегетацію
***Увага!** Процедура визначення такого відсотка не встановлена, тут можна отримувати вигоду в свій бік на основі кваліфікованої думки агронома*
***Увага!** в Акті весняного огляду не встановлюється кількість проб для її визначення, тут підприємству також варто подумати як отримати перевагу.*

Надання письмових коментарів в акті передбачається як в цілому, так і для кожного поля.

В коментарях по кожному полю в обов'язковому порядку зазначається:

- чи загинуло більше 50 відсотків кількості рослин, зазначеної в Акті огляду площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі (пп.ІІІ-3 [УМОВ](#))
- чи страхувальник планує чи не планує подальше вирощування врожаю на цих полях (згідно пп.УІІІ-4-3 [УМОВ](#) підприємство зобов'язане до 15 травня знищити посіви загиблої застрахованої культури,

Увага! тут варто дати таку інформацію, яка не дозволила б страховій компанії стверджувати, що рештки загиблої культури використовуються в господарських операціях)

- підлягають чи не підлягають знищенню посіви та у який саме спосіб – фізичний? хімічний?
Увага! Згідно пп.УІІ-4-3 [УМОВ підприємство зобов'язане у будь-який спосіб \(фізичний або хімічний\) знищити посіви загиблої застрахованої культури відповідно до агротехнічних строків\)](#)
- випадок є страховим чи ні – тобто чи вписалось дане поле у вимоги для відшкодування і чи буде по ньому здійснена виплата.

Увага! В акті також передбачені коментарі «виконавця огляду». Інструкція стверджує, що акт складає страхова компанія, однак ніде не зазначено, що вона є виконавцем весняного огляду. Натомість в акті зазначені прізвища уповноважених на огляді осіб і від страхової компанії і від сільгосппідприємства. Тож у проблемних випадках варто у графі «Коментарі виконавця огляду» внести як коментарі представника страхової компанії, так і сільгосппідприємства.

Так само, як і у випадку осіннього акту, документ спочатку підписується сторонами, а вже потім страхова компанія вносить висновок про можливість виплати страхового відшкодування.

Увага! пп.УІІ-3 [УМОВ](#) містить згадку про те, що акт весняного огляду може містити додатки. При необхідності варто користуватися цією можливістю.

Увага! Відмова у страхуванні відбувається саме на етапі складання акту весняного огляду посівів. страхова компанія має **15 робочих днів** на оформлення рішення про відмову і з обґрунтуванням причин такої відмови. (п.УІІ-9 [УМОВ](#)).

3) Складання страхового акту

[Форма страхового акту](#) затверджена Мінагрополітики. Натомість інструкція з його складання відсутня.

Страховий акт оформлюється страховою компанією на підставі:

- [письмової заяви](#) сільгоспвиробника
- документів, що підтверджують факт настання страхового випадку, його причин і обставин, а також розмір збитків (це [додатки до заяви](#))
- [акту весняного огляду](#) та додатки до нього

Особливість страхового акту полягає у тому, що в ньому зазначається також [вигодонабувач](#), зазначений в договорі страхування. В окремій графі також має бути наведена інформація про отримувача страхового відшкодування відповідно до договору страхування.

Увага! для виключення плутанини та затягування виплат у спілкуванні із страховою компанією варто наголошувати, що вигодонабувач і отримувач страхового відшкодування – це одна й та сама особа.

У страховому акті зазначається дата настання страхового випадку, дата та [реєстраційний N письмового повідомлення](#) про страховий випадок, реквізити заяви на виплату страхового відшкодування.

У страховому акті також передбачена графа для [документу компетентного органу](#) про фіксацію випадку, де потрібно вказати номер, дату, найменування органу, код ЄДРПОУ.

В страховому акті також дублюється інформація з акту весняного огляду посівів про номер поля, площу застрахованої культури, площу загибелі застрахованої культури, дані договору про страхову суму та франшизу. На основі цих даних вираховується сума страхового відшкодування.

Увага! На страховому акті передбачений збір принаймні 4 підписів – автора акту та 3 посадових осіб, які такий акт мають погодити.

На запит та у строки, вказані в такому запиті, сільгоспприємство зобов'язане надати страховій компанії

(п.УІІ-7-7 [УМОВ](#)):

- необхідну документально підтверджену інформацію про перелік фактично виконаних агротехнічних заходів на дату настання страхового випадку по застрахованій озимій культурі у разі її загибелі
- всі наявні у страхувальника документи, необхідні для встановлення факту настання страхового випадку та визначення розміру страхового відшкодування.

(пп.УІІ-5-4 [УМОВ](#)):

- факти, обставини, причини настання страхового випадку,
- розмір завданого збитку,
- інформацію про одержувача страхового відшкодування

Увага! *Запит страхової компанії має містити пояснення причин, які потребують надання додаткової інформації, бути обґрунтованим страховою компанією* (п.УІІ-5-4 [УМОВ](#)).

Строк складання страховиком страхового акту складає **5 робочих днів** після отримання всіх необхідних документів, що підтверджують настання страхового випадку (п.УІІ-3 [УМОВ](#)).

Увага! *страхова компанія може вдатися до зволікання, користуючись нормою про отримання всіх документів. Подбайте про те, щоб у неї не виникало таких підстав, Рекомендується просто завалити страхову компанію своїми документами.*

9. Отримання страхового відшкодування

Страхове відшкодування виплачується страховиком протягом **14 календарних днів** після складання страхового акту (п.УІІ-6 [УМОВ](#)).

Страхова компанія **не має права проводити перевірку витрат** на вирощування загиблих посівів застрахованих озимих культур протягом періоду перезимівлі (п.УІІ-7 [УМОВ](#)).

Сільгоспприємство **до 15 травня** має знищити залишки застрахованої культури в механічний або хімічний спосіб (п.УІІ-4-3 [УМОВ](#)).

10. Загальний коментар

Станом на січень 2022 інструмент страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур на період перезимівлі є **неробочим**, по-перше тому, що строки страхування на період перезимівлі вже минули (до 20 грудня), по-друге, тому, що Мінагрополітики не затвердило і не оприлюднило перелік страхових компаній, які мають право на страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою, по-третє, тому, що форма заявки, яку сільгоспідприємство подає страховій компанії для отримання компенсації та форма переліку підприємств, які мають право на компенсацію, не увійшло в пакет форм, затверджених [наказом № 385 від 25.11.2021](#).

Формування нормативної бази щодо страхування на період посівної, строку формування врожаю, збирання, зберігання врожаю Мінагрополітики станом на кінець січня 2022 ще **навіть не розпочало**. Хоча очевидних перепон для того, щоб одразу сформувати нормативну базу на всі випадки аграрного страхування не існує – нормативні акти є цілком подібними і розпорошення нормативної бази тут недоцільно. Однак Мінагрополітики вирішило «рубати хвоста частинами».

Навіть в рамках озимих культур має місце **протиправне обмеження сфери страхування** – в той час як Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі передбачають страхування більш широкого кола озимих зернових культур (пшениця, жито, ячмінь), однак страхові тарифи (наказ Мінагрополітики) і їх граничні значення (постанова КМУ) встановлені лише для озимої пшениці. Упущена можливість індексного страхування. Мінагрополітики має право визначати перелік видів сільськогосподарської продукції, сільськогосподарських страхових ризиків, щодо яких здійснюється страхування з державною підтримкою на відповідний бюджетний рік. Однак права обирати культури, для яких здійснюється, а для яких відкладається формування підзаконної нормативної бази Мінагрополітики не має.

Зі свого боку Мінагрополітики зробило все можливе для того, щоб нормативна база була **максимально заплутана**, а відтак додаткові витрати в процесі аграрного страхування несли не тільки сільгоспвиробники, але й страхові компанії. Зокрема, надаються різні визначення страхового випадку на рівні закону та в Умовах страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі, в одному місці вживається термін «густота стояння рослин», в іншому – «кількість рослин на 1 м²», в одних документах вимагається зазначення коду озимої культури, в іншому – ні, та й сам код не відповідає усталеній класифікації УКРЗЕТ. Мінагрополітики не дало навіть собі раду належним чином перенумерувати стовпці в Переліку застрахованих площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі. Всі ці «огріхі» на практиці обертаються додатковими втратами часу, зусиль і виникненням непорозумінь між сільгоспідприємством та страховою компанією.

Навіть сама логіка **формування підзаконної бази**, коли, з одного боку затверджується [Стандартизований страховий продукт для страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі](#) (це має бути типовий договір), а з іншого виникає додатковий документ [Умови страхування площ посівів озимих зернових сільськогосподарських культур з державною підтримкою від сільськогосподарських ризиків на період перезимівлі](#) (це просто істотні умови, які мають бути наведеними в тілі такого типового договору) лишається незрозумілою. Не кажучи вже про розпорошення ключових параметрів по різних документах та їх підрозділам, наявність маси

«підводних каменів», які унеможливають використання і страхування і державної підтримки. Жодний нормативний документ сфери державної підтримки не потребував формування дорожньої карти його застосування. Порядок і процедура отримання державної підтримки були наведені в тілі нормативного акту і питань загалом не викликали.

Низка нормативних документів стосовно аграрного страхування затверджена одним й тим самими [наказом Мінагрополітики № 385 від 25.11.2021](#). Однак відповідальність за все це несе не лише директор фінансово-економічного департаменту Мінагрополітики Баграт Ахіджанов, підпис якого стоїть під всіма похідними від «стандартизованого страхового продукту» документами. В наказі зазначено, що відповідальність з ним за зміст наказу поділяє міністр аграрної політики та продовольства України Роман Лещенко і що все це було погоджено із головою Національного банку України Кирилом Шевченком, міністром захисту довкілля та природних ресурсів України Романом Абрамовським та головою Державної регуляторної служби України Олексієм Кучером. Це наш **пантеон героїв**. До речі, [стаття 26](#) закону про страхування з державною підтримкою не передбачає участь в формуванні та затвердженні підзаконної нормативної бази інших органів влади окрім КМУ, НБУ та Мінагрополітики. [А стаття 4](#) цього закону суб'єктами страхування сільгосппродукції з державною підтримкою не визнає навіть Кабінет Міністрів України. Навіщо було підставлятися іншим органам влади лишається незрозумілим.

Відсутність необхідних складових для практичної реалізації аграрного страхування, зволікання з формуванням нормативної бази щодо інших напрямів та ризиків, крайня заплутаність нормативних приписів дозволяють стверджувати, що аграрне страхування сьогодні – це абсолютно неробочий інструмент. Хибність підходів до розвитку аграрного страхування була закладена восени 2020 року, коли відбулась зміна керівництва фінансово-економічним підрозділом Мінагрополітики. Протягом всього періоду також спостерігалась хибність процедури публічного обговорення законопроекту. Можна сказати, що на сьогодні руками Мінагрополітики зроблене все можливе для того, щоб **аграрне страхування не діяло**.

Короткострокова перспектива у сфері аграрного страхування полягає у тому, щоб змусити Мінагрополітики сформувати належну підзаконну нормативну базу. Хоча нормалізацію ситуації варто починати саме із зміни закону. Визнати, що протягом 1,5 року ситуація розвивалась в хибному напрямі і терміново вжити заходів на її виправлення.

Довгострокова перспектива полягає у тому, щоб відкрити вітчизняний ринок страхування з державною підтримкою для повноцінної присутності світових страхових компаній – не їх нинішніх місцевих клонів, які нічим не відрізняються від вітчизняних компаній і навіть гірші за них.